

Jaap en Teunie waren eind september naar de Tweede Maasvlakte geweest en hadden daar enkele kiesjes van een noordse woelmuis gevonden en een kies van een wolharige neushoorn. Reden om als onderwerp dit keer kiezen/tanden van zoogdieren te nemen. Deze kunnen op de Nederlandse stranden vooral bij zandsuppleties worden gevonden, onder andere Cadzand en de zandmotor bij Kijkduin. Verder in Markelo en de Haerst in Zwolle, Flamschen en de (voormalige) Rijngroeves .

Bij zoogdieren wordt gebruik gemaakt van een tandformule: I|C|P|M om de opbouw van het gebit te beschrijven. Het gaat dan om een kaakhelft.

I staat voor Insisivi (snijtanden), C voor Canini (hoektanden), P voor het aantal premolaren en M voor het aantal molaren(kiezen).

Bij sommige soorten zijn de boven- en onderkaak formule verschillend. Verder kennen veel zoogdiersoorten een melkgebit met een afwijkende tandformule.

Voor een volwassen mens is de tandformule 2|1|2|3.

Behalve landzoogdieren zijn er ook zeezoogdieren: tanden en kiezen van zeehonden, dolfijnen en tandwalvissen werden gevonden in de spuitbekkens van Antwerpen en Mill.

Meerdere leden van de groep konden materiaal laten zien.

Van de carnivoren toonde Rob een hoektand van een holenbeer, opgedregd uit de Westerschelde. Verder een schedel met bovenkaak van een marterachtige. De kiezen van een carnivoor hebben een driehoekige kroon met aan weerszijden een nevenspits.

Van de omnivoren: het wilde varken de *Sus scrofa*, met onder meer een hoektand (slagtand) uit Zwolle). Verder van een oudere soort de *Sus Strozzi* een M3, in een stuk kaak, gevonden in Mill.



Sus strozzi, de M3
Tijdvak: plioceen
Vindplaats: Mill (Noord-Brabant)
Collectie: J.Dreef

Dan de knaagdieren: hiervan snijtanden en premolaren van de Castor fiber, de bever. De kiesjes van de *Microtus oeconomus*, de Noordse woelmuis.



Microtus oeconomus
Tijdvak: pleistoceen
Vindplaats: maasvlakte 2
Collectie: J.Dreef

De meeste vondsten betroffen evenwel tanden en kiezen van herbivoren: Getoond werden: kiezen en slaganddelen van mammoeten. Van een voorloper van de mammoet de *Anancus avernensis* had Jaap een brok van een kies gevonden in Mill.

Rob heeft een compleet exemplaar van een mastodontkies uit Florida die hier veel op lijkt, maar we niet precies op naam konden krijgen.



Mastodontkies
Ouderdom: plioceen
Vindplaats: Florida USA
Collectie: R.v.d.Vlekkert

Veel vondsten van paardenkiezen, en een enkele tand (Louis).

Verder kiezen in een kaakdeel van *Alces alces*, een eland.

Meerdere vondsten van kaakdelen met kiezen van het reuzenhert: *Megaceros giganteus*, enkele kaakstukken met kiezen van het edelhert *Cervus elaphus*, en van het rendier *Rangifer tarandus*.

Kiezen van (oer)runderen zijn evenmin zeldzaam, doch moeilijk te onderscheiden.

Kiezen van de wolharige neushoorn (*Coelodonta antiquitatis*) zijn goed herkenbaar en waren ook ruimschoots aanwezig. Conny toonde een stuk kaak met twee kiezen.

Van het nijlpaard: Hippopotamus toonde Rob een slag tand afkomstig uit Indonesië.

Tot slot de zeezoogdieren: jaap toonde kiezen en vangtanden van een zeehond, tanden van dolfijnen, tanden van een potvis (Physeter sp) en tanden/kiezen van de Squalodon atlanticus een tandwalvis uit het oligoceen.

Uiteraard waren er ook kiezen die we niet konden determineren.

Literatuur:

- Gids voor fossiele zoogdieren door G.F. Willemsen
- Fossilien Westfalens, Eiszeitlichen Säugetiere uit de serie Münstersche Forschungen zur Geologie und Paläontologie, door Paul Siegfried e.a.
- Mammoeten, neushoorns en andere dieren van de Noordzeebodem, door Dick Mol e.a.
- Grondboor en Hamer:
 - . Themanummer over pleistocene zoogdieren: De mammoet en zijn metgezellen 1983-1
 - . Fossiele zoogdierresten afkomstig uit zuigputten te Bemmel 1983-2
door T. van Kolfschoten
 - . Nijlpaarden dobberden in de IJssel 1993-3 door D. Mol
 - . Muskusossen uit de Nederlandse bodem 1994-1 door D. Mol en L.Zijlstra

J.D.